

Finansklagenemnda Skade

(Gebyr for uforsikret kjøretøy)

Avgjørelse FinKN 2023-735

13.10.2023

Trafikksforsikringsforeningen (Gebyr)

Gebyr for uforsikret motorvogn

Grunnlag for gebyrileggelse – disp. – opphør av forsikring – helse.

Firma M. ble ilagt gebyr for perioden fra og med 16.7.21 til og med 15.11.21. Kjøretøyet ble i TFFAuto oppført som uforsikret som følge av at forsikringen gikk til opphør grunnet manglende betaling den 15.7.21. Klager fremmet klage mot gebyrileggelsen på vegne av Firma M. I klagen viste klager til at han hadde vært alvorlig syk i gebyrperioden og derfor ikke vært i stand til å følge opp sitt ansvar. Klager vedla en legeattest hvor det bl.a. fremgikk at han hadde vært innlagt på sykehus i lengre perioder fra januar 2021. Trafikksforsikringsforeningen fant ikke grunnlag for å gi Firma M. medhold som følge av klagers helsetilstand, ettersom legeerklæringen omhandlet klagers helsesituasjon som privatperson og det var Firma M. som stod oppført som eier. Nemnda kom til at gebyret var korrekt ilagt, og at det ikke var grunnlag for å gi klager dispensasjon for gebyret som følge av klagers helsetilstand.

Saksfremstilling

Saken gjelder ileggelse av gebyr for uforsikret motorvogn etter bilansvarslova § 17 a for kjøretøy med reg.nr (...).

Ifølge TFFAuto var kjøretøyet forsikret frem til og med 15.7.21. Trafikksforsikringsforeningen sendte krav om gebyr for uforsikret kjøretøy til Firma M. den 19.7.21. Kjøretøyet ble videresolgt 16.11.21.

Daglig leder i Firma M. (klager) fremmet klage mot gebyrileggelsen 5.11.22. I klagen viste klager til at han hadde vært alvorlig syk i gebyrperioden og derfor ikke vært i stand til å følge opp sitt ansvar. Klager fremla en legeerklæring datert 10.11.22, hvor det fremgikk følgende:

Det bekreftes at (...) har vært alvorlig syk fra januar 2021. (...) Han har vært innlagt på sykehus i lengre perioder fra januar 2021 og gått til hyppig poliklinisk behandling. Han har hatt sterke smerter og nedsatt funksjon pga sykdom og behandling helt fram til sommeren 2022.

Trafikksforsikringsforeningen kontaktet forsikringsforetaket som hadde sagt opp forsikringsavtalen. Foretaket svarte at avtalen var gått til opphør som følge av at trekk ikke kunne utføres. Foretaket skrev videre følgende i sin forklaring til Trafikksforsikringsforeningen:

Hei. Her har det vært gjort forsøk på at kunde skulle opprette ATG, uten at vi kan se at det er gjort av kunde, da vi gjentatte ganger har forsøkt å gjøre trekk, men trekk kunne ikke utføres. Vedlagt ligger det som vi har sendt til kunde i forbindelse med krav fra Gjensidige. Vi kan ikke se å ha mottatt post i retur

Forsikringsforetaket fremla kopi av "Betalingsoversikt AvtaleGiro" datert 7.12.20, "Faktura" datert 7.12.20, "Giro for AvtaleGiro" 25.12.20, "Giro" datert 28.1.21, "Betalingsoversikt AvtaleGiro" datert 25.2.21, "Faktura" datert 25.2.21, "Giro for AvtaleGiro" datert 6.4.21, "Giro" datert 26.4.21, "Faktura" datert 15.6.21, "Purring" datert 15.6.21, "Faktura ved opphør" datert 15.7.21 og "Inkassovarsel" datert 15.7.21.

Trafikkforsikringsforeningen vurderte klagen, men fant ikke grunnlag for å gi Firma M. medhold.

Klager avviser at gebyret kan ilegges Firma M. Klager anfører at gebyret må ettergis som følge av at han selv ikke var i stand til å ivareta sine økonomiske forpliktelser i perioden, herunder å sørge for gyldig ansvarsforsikring for det aktuelle kjøretøyet. Klager viser til vedlagt legeattester, samt at han har vært 100 % sykemeldt siden slutten av januar 2021.

Trafikkforsikringsforeningen fastholder at gebyret kan ilegges. Det foreligger ikke forhold utenfor klagers kontroll som gjør at gebyret må ettergis. Legeerklæringen omhandler klagers helsesituasjon som privatperson, men det er Firma M. som er reel eier av kjøretøyet. Firma M. er et aksjeselskap, og det vil si at deltakerne altså aksjonærene ikke har personlig ansvar for selskapets forpliktelser, det er selskapet som har et selvstendig ansvar.

Sekretariatets konklusjon: Sekretariatet kom til at det ikke var grunnlag for å gi klager medhold. Fra sekretariatets avgjørelse hitsettes:

Vilkårene for illeggelse av gebyr

Etter bilansvarslova § 15 første punktum skal alle registreringspliktige kjøretøy være forsikret. Hvis forsikringsplikten ikke overholdes, skal Trafikkforsikringsforeningen ilegge eieren av kjøretøyet et gebyr, se bilansvarsloven § 17 a. Gebyret skal ilegges på bakgrunn av antall døgn kjøretøyet har vært uforsikret, se forskrift om gebyr for uforsikret motorvogn mv. (gebyrforskriften §§ 4 og 5).

Det fremgår av sakens dokumenter at Firma M. var eier av det aktuelle kjøretøyet i gebyrperioden. Videre fremgår det at forsikringen gikk til opphør 15.7.21, og at kjøretøyet deretter ble solgt den 16.11.21. Kjøretøyet fremstod derfor som uforsikret i perioden mellom forsikringens opphør og salgstidspunktet, og gebyret kan som utgangspunktet ilegges.

Vurdering av vilkårene for dispensasjon

Vi vil i det følgende vurdere om det er grunnlag for hel eller delvis reduksjon av gebyret.

Regler om dispensasjon (hel eller delvis reduksjon av gebyret) er inntatt i bilansvarslova § 17 a annet ledd og gebyrforskriften § 9. Det følger av bestemmelsene at gebyret kan ettergis helt eller delvis. Forutsetningen for ettergivelse er at bruddet på plikten til å tegne forsikring må anses som "unnskyldelig som følge av forhold utenfor den ansvarliges kontroll".

I forarbeidene til bestemmelsen (Prop. 1 LS (2017-2018) s. 202) har Finansdepartementet uttalt følgende om hvordan regelen skal forstås:

Den forsikringspliktige vil i forhold til gebyret og forsikringsplikten være ansvarlig for alle forhold innenfor sin "kontrollsfære", uavhengig av om vedkommende kan bebreides for disse forholdene. Kontrollerbare er forhold som den ansvarlige har kunnet påvirke. Det samme må gjelde for ny eier som ikke selv har tegnet forsikring ved kjøpet. Departementet legger til grunn at dispensasjonsfullmakten skal praktiseres strengt, og at bevisbyrden for at det foreligger et forhold utenfor den ansvarliges kontroll, må ligge på søkeren. Forsikringsselskapenes døgnåpne tilbud innebærer at det normalt kan tegnes forsikring når som helst.

Som det fremgår av Finansdepartementets uttalelse, er det ikke noe vilkår at klager kan bebreides for at gebyr påløp. Det avgjørende er om det forelå et forhold som klageren selv har kunnet påvirke. Terskelen er høy, og det skal altså mye til for å ettergi et gebyrkrav helt eller delvis.

Nemnda har i avgjørelse FinKN 2019-373 uttalt at ordnet økonomi med evne og vilje til å betale sine forpliktelser etter hvert som de forfaller, ligger innenfor hver enkelts "kontrollsfære", og at det følger av et forhold den enkelte er ansvarlig for og som kun i helt ekstraordinære tilfeller vil kunne åpne for dispensasjon fra ilagt gebyr. Som påpekt av nemnda i avgjørelse 2021-692 "dispensasjonsadgangen for betalingsmislighold er etter gjeldende rett nærmest utelukket". Et slikt utgangspunkt må være enda tydeligere når forsikringstaker er næringsdrivende.

I purring datert 15.6.21 viser forsikringsselskapet til giro utstedt 26.4.21, og ber om betaling innen 29.6.21. Dersom ikke fristen overholdes varsles det om at forsikringen vil opphøre 15.7.21. Så vidt vi forstår sakens faktum er faktura og purring sendt til riktige adresser ihht. opplysninger i Brønnøysundregisteret. Vi legger

dermed til grunn at Firma M., ut fra tilgjengelig informasjon hadde oppfordring til å bringe forsikringene i orden. Det må anses å ha ligge innenfor Firma M. sin kontroll som forsikringstaker å opprettholde forsikringsdekningen ved å sørge for betaling av riktig beløp til riktig tid. Vår vurdering er dermed at klager ikke har sannsynliggjort at manglende betaling skyldtes forhold utenfor Firma M. sin kontroll. Det er da ikke grunnlag for dispensasjon.

Klager har i hovedsak anført at gebyret må ettergis som følge av helsemessige årsaker.

Det forhold at sykdom har virket inn og gjort det vanskelig å foreta seg det som er nødvendig for å hindre at det påløper gebyr, har ikke blitt ansett som tilstrekkelig til å fritta for gebyrplikt, jf. avgjørelse FinKN 2019-218. Dispensasjon forutsetter at det legges frem dokumentasjon som tilsier at man som følge av helsemessige forhold har vært helt ute av stand til å ivareta de plikter som påligger en eier av et kjøretøy, for eksempel fordi man har vært innlagt på sykehus, jf. FinKN 2020-514. I sak FinKN 2022-128 skrev nemnda at det skal svært mye til for at sykdom kan lede til dispensasjon. En sykemelding har i seg selv ikke blitt ansett tilstrekkelig.

I den vedlagte legeerklæringen fremgår det at klager var alvorlig syk fra januar 2021, og innlagt på sykehus i lengre perioder. Det er imidlertid ikke redegjort nærmere for klagers helsesituasjon og innleggelseshistorikk i selve gebyrperioden. Dette gjør det noe vanskelig å vurdere hva klager var i stand til i perioden juli–nov 2021. Vi bemerker også at kjøretøyet ble solgt i november 2021, slik at klager/Firma M. må ha vært i stand til å ivareta sine forpliktelser på dette tidspunktet. Vi bestrider likevel ikke at klager har vært svært syk, og har forståelse for at det var vanskelig å følge opp forpliktelser han hadde i forbindelse med sitt yrke som daglig leder mens han var syk.

Saken skiller seg imidlertid fra tidligere nemndsuttalelser hvor sykdom har vært anført som fritaksgrunn. I denne saken er klager daglig leder i et aksjeselskap (Firma M.), og det er aksjeselskapet som står som forsikringstaker og eier av kjøretøyet. Dette betyr at det er aksjeselskapet som må sørge for å overholde reglene for forsikringsplikt for kjøretøy det eier. Selv om klager er daglig leder, og trolig også den som har hatt kontroll på disse forholdene tidligere, må klager som daglig leder sørge for å ha rutiner for å opprettholde forsvarlig drift ved eventuell sykdom. At klager selv har vært syk, kan derfor ikke føre til ettergivelse av gebyret for Firma M.

Etter dette har vi kommet til at bruddet på forsikringsplikten ikke skyldes forhold som lå utenfor Firma M. sin kontroll. Gebyret kan derfor ikke ettergis, jf. bilansvarslova § 17 a annet ledd og forskriften § 9.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Hovedspørsmålet i saken er om det er grunnlag for hel eller delvis dispensasjon for gebyrperioden som strekker seg fra 16.7.21 til 15.11.21.

Sekretariatet har i sin avgjørelse ovenfor gjengitt det generelle rettslige grunnlag for å kunne dispensere, og nemnda slutter seg til og er enig med sekretariatet i det som der uttales, herunder selvsagt også de avgjørelsene som det er vist til, og som nemnda har truffet i tidligere dispensasjonssaker.

Utgangspunktet i saken er at et aksjeselskap var eier av kjøretøyet i gebyrperioden. Et aksjeselskap er en juridisk konstruksjon som er regulert i aksjeloven som stiller krav om ledelse, styre, regnskapsføring m.m. Etter aksjeloven § 6-2 skal et aksjeselskap som hovedregel ha en daglig leder som etter lovens § 6-14 skal stå for den daglige ledelse og skal herunder blant annet sørge for at regnskapene til enhver tid føres i tråd med lov og forskrifter og for at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte.

Norske aksjeselskaper er mangfoldige, fra de store allmennaksjeselskapene med flere tusen ansatte til små selskaper med kun en ansatt som kan være både daglig leder og enestyre i selskapet.

Det er ikke opplyst noe om antall ansatte i det foretaket som er klager i vår sak, men uansett hvorledes det måtte forholde seg i så måte, er nemnda enig med sekretariatet i at daglig leder plikter å sørge for å ha "rutiner for å opprettholde forsvarlig drift ved eventuell sykdom."

Årsaken til at kjøretøyet ble uforsikret i dette tilfellet var mislighold av forpliktelsen til å betale forsikring. Foretakets forsikringsselskap har lagt frem dokumenter som viser at det 7.12.20 ble sendt både en betalingsoversikt og faktura for perioden 10.1.21 til 10.1.22. Det var en rekke gjenstander/interesser som skulle dekkes under forsikringen, herunder selskapets faste eiendommer, kjøretøyer, driftstap, ansvar m.m. Samlet premie for ett år utgjorde vel kr 69 000, inklusive en ubetalt termin fra forrige avtaleperiode. Beløpet skulle betales med avtalegiro i 12 månedlige terminer, første gang 25.12.20. Premien for denne terminen som gjaldt den skyldige premien fra forrige avtaleperiode, ble ikke betalt. Ny giro ble sendt 7.1.21 med betalingsfrist pr. omgående. Heller ikke denne ble betalt.

Forsikringsselskapet sendte 28.1.21 krav om betaling av hele årspremien med frist for betaling 5.3.21. Ny betalingsoversikt og faktura ble utstedt 25.2.21. Forsikringens dekningsomfang var nå betydelig utvidet til en årspremie på vel kr 96 000 fordelt på 10 terminer på i underkant av kr 10 000 med første forfall 25.3.21. Heller ikke denne gang ble noe betalt, og det endte med at hele avtalen ble terminert med krav om betaling av premie for den tid forsikringen hadde vært i kraft. Kopi av oppsigelsen er lagt frem og viser at det ble varslet om opphør og konsekvensene av dette fra og med 15.7.21. Opphøret ble lagt inn i TFFAuto dagen etter.

Daglig leder i selskapet har opplyst at han ble "100 % sykemeldt i slutten av januar 2021.". Sammenholder man denne opplysningen med opplysningene fra forsikringsselskapet, ser man at det allerede i desember 2020, i god tid før daglig leder ble sykemeldt, var avtalt avtalegiro som er en tjeneste for automatisk betaling av faste regninger, forutsatt at det er dekning for trekkbeløpet på avtalt konto. Misligholdet, mest sannsynlig manglende dekning på kontoen, inntrådte imidlertid fra første forfall og vedvarte uten noen innbetaling i perioden frem til oppsigelse og opphør.

Dette viser, slik nemnda ser det, at daglig leder i god tid før sykemeldingen hadde det i sin hånd å sørge for at premien ble betalt til rett tid hver måned, uavhengig av at han senere ble sykemeldt. Unnlattelse av å sørge for forsikring av foretakets eiendeler/interesser er etter nemndas syn et klart brudd på plikten til å sørge for en betryggende forvaltning av selskapets formue.

Gjennomgangen av forsikringsopplysningene viser også at daglig leder eller en annen av selskapets representanter i slutten av februar 2021 var i direkte kontakt med forsikringsselskapet. Nemnda viser til utvidelsen av forsikringens dekningsomfang og terminbeløp 25.2.21, mens daglig leder var 100 % sykemeldt. Igjen hadde kjøretøyets eier mulighet for å unngå opphør av forsikringen, men i stedet fortsatte misligholdet.

Daglig leder har lagt frem en erklæring fra sykehuset som viser at han var innlagt der så å si sammenhengende fra 4.4.21 til 30.8.21. Etter nemndas syn er det ikke riktig å se isolert på denne perioden. Det dreier seg om en planlagt innleggelse etter forutgående behandling utenfor sykehus der både daglig leder og eventuelt en annen representant for kjøretøyets eier før innleggelsen hadde inngått avtaler som var egnet til å hindre mislighold av forsikringen under daglig leders sykehusopphold. Det er således, slik nemnda ser det, ikke sannsynliggjort at det er årsakssammenheng mellom daglig leders innleggelse i sykehus og manglende betaling av løpende forsikringspremie.

Også forhold etter at daglig leder ble skrevet ut av sykehuset kaster lys over det som skjedde tidligere, idet det etter 30.8.21 verken ble tatt skritt til å avskilte eller tegne forsikring isolert for kjøretøyet. I stedet fortsatte det ilagte gebyret å løpe i 2 ½ måned frem til kjøretøyet ble solgt.

Nemnda er etter dette kommet til at det ikke er grunnlag for å gi dispensasjon for noen del av gebyrperioden. Det ilagte gebyret må derfor betales.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Trafikkforsikringsforeningen gis medhold.

Ved behandlingen deltok Rune Jensen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Thor Chr. Hansteen (forbrukerrepresentant).